

**ВПРАВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАГІСТРАНТІВ АНАЛІЗУ АВТЕНТИЧНОГО НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕКСТУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Аліна МАСЛОВА (Мелітополь, Україна)

У статті наведено результати навчання студентів створенню наукових текстів англійською мовою, досягнуті вітчизняними вченими; представлено підсистему вправ для навчання магістрантів аналізу автентичного англомовного науково-педагогічного тексту; розглянуто її основні особливості; визначено типи і види вправ, що відповідають поставленим цілям навчання; запропоновано приклади.

Ключові слова: *автентичний англомовний науково-педагогічний текст, аналіз тексту, інтерпретація, підсистема вправ, англійське наукове мовлення, магістранти*

The article analyses the peculiarities of teaching students to create English scientific texts researched by various domestic scholars. Activities' subsystem aimed to develop Master students' skills in English scientific pedagogical text analysis are presented. Its general features are introduced. The activities, their types, kinds, and corresponding teaching goals are determined. The examples of activities are given.

Key words: *English authentic scientific text in Pedagogy, text analysis, interpretation, sequence of activities, English scientific speech, Master students*

Постановка проблеми. Міжнародна інтеграція України та системи вищої освіти у Європейській освітній простір висуває складні завдання щодо збільшення мобільності студентів, забезпечення відкритості їх наукових доробків, розвитку наукової взаємодії із зарубіжними фахівцями в галузі педагогіки, вивчення сучасних англомовних досліджень педагогічної спрямованості та написання власних наукових праць англійською мовою. Саме тому, здатність магістрантів педагогічних спеціальностей успішно здійснювати професійне спілкування залежить від їх вміння читати, інтерпретувати й аналізувати англомовні наукові статті на педагогічну тематику. З огляду на це, створення підсистеми вправ для навчання аналізу автентичних науково-педагогічних текстів набуває особливої актуальності.

Під аналізом англомовного наукового тексту на педагогічну тематику ми розуміємо написання власної рецензії на прочитану наукову статтю, що складається з визначення актуальності прочитаної роботи, а також переваг та недоліків у викладі автором думок; висловлення свого ставлення як до позитивних, так і до негативних характеристик наукового твору; надання рекомендацій щодо нівелювання зазначених недоліків та висловлення загальних висновків щодо рецензованої роботи. При цьому написанню рецензії передують виконання навчальних дій, що поступово ускладнюються, а саме: читання наукового тексту, письмовий переказ його змісту та різнотипна письмова інтерпретація прочитаного, яка передбачає підтвердження, спростування та уточнення думки автора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему навчання студентів створенню наукових текстів англійською мовою розглядали в своїх роботах багато вчених. Так, Е. Васильєва, О. Шишигіна та Т. Яхонтова довели необхідність запровадження академічного письма в процес іншомовної підготовки студентів старших курсів і магістрантів [4; 11; 12]. Л. Курило обґрунтувала методичну доцільність розвитку вмінь іншомовного наукового мовлення на основі попередньо засвоєного типового мовного матеріалу й подальшого його використання у створенні власних наукових текстів [7]. О. Синєкоп визнала правомірність використання комп'ютерних технологій для пошуку наукових тематичних текстів у мережі Інтернет, їх аналізу та створення вторинних науково-технічних доповідей [10]. А. Акмалдінова та Т. Рибіна виокремили жанри наукового мовлення такі, як стаття, доповідь, анотація, рецензія, та запропонували методики щодо їх навчання [1; 9]. Інші

дослідники розробили принципи організації процесу навчання іншомовного наукового мовлення для різних цілей його застосування: для сприйняття наукової інформації (Ю. Гапон [5]), для читання англійських наукових першоджерел і їх аналізу (О. Малюга [8]), для створення власних наукових текстів (Л. Алексєєва [2], Н. Аносова [3]). Незважаючи на суттєву базу наведених досліджень, вважаємо, що подальшого уточнення потребує методика навчання магістрантів англійського наукового писемного мовлення, а саме: аналізу автентичного науково-педагогічного тексту англійською мовою.

Тому **мета цієї статті** – охарактеризувати підсистему вправ для навчання магістрантів аналізу англійського автентичного наукового тексту на педагогічну тематику.

Виклад основного матеріалу. Під системою вправ, услід за Н. Гез, ми розуміємо організацію взаємопов'язаних навчальних дій, розміщених у порядку наростання мовленнєвих або операційних труднощів з урахуванням послідовності становлення мовленнєвих умінь, навичок і характеру існуючих актів мовлення [6, с. 31]. При цьому виконання таких послідовних методичних дій призводить до досягнення поставленої мети навчання. Систематичність цих дій полягає в тому, що вони підпорядковані досягненню конкретної мети і виконуються в такій послідовності, що кожна наступна дія базується на попередній і передбачає наступну. Крім того, кожна наступна дія не тільки на крок складніше попередньої, а й включає попередню, що нівелює забування того, що вивчається, і гарантує поступове ускладнення навчальних дій.

Об'єктом нашої уваги є створення підсистеми вправ щодо навчання магістрантів аналізу англійського автентичного науково-педагогічного тексту. Така підсистема вправ містить вправи, спрямовані на досягнення наступних п'яти цілей навчання: 1) набуття знань наукової лексики, відібраної з автентичного науково-педагогічного тексту; 2) вживання цих мовних одиниць у поєднанні з раніше вивченою науково-педагогічною лексикою в окремих і зв'язних за змістом реченнях; 3) читання автентичного наукового тексту та виклад прочитаної інформації в усній і письмовій формі; 4) інтерпретація змісту автентичного наукового тексту у формі його перефразування, тлумачення основних наукових понять і написання коментарів щодо прочитаного; 5) здійснення аналізу автентичного наукового тексту у вигляді: а) визначення актуальності теми наукової праці; б) оцінки способів вирішення автором педагогічних проблем і написання власних рекомендацій щодо їх удосконалення; в) реалізації кожної наступної письмової дії з опрацювання тексту з обов'язковим повторенням усіх попередньо засвоєних дій.

Для досягнення *першої* мети навчання виконуються такі вправи.

Вправа 1. Тип: мовна, репродуктивна. Мета: сприяти засвоєнню мовного матеріалу з оригінальних першоджерел. Інструкція: а) Прочитайте слово-сполучення й речення, наведені в кожному абзаці, окремо й перекладіть їх рідною мовою; б) Закрийте підручники й перекладіть на слух рідною мовою вимовлені англійською словосполучення та речення з цього абзацу вашим одногрупникам; в) Закрийте підручники й перекладіть на слух англійською мовою вимовлені рідною мовою словосполучення та вирази з цього абзацу вашим одногрупникам.

Для досягнення *другої* мети навчання виконуються такі вправи.

Вправа 2. Тип: мовленнєва, репродуктивна. Мета: навчити викладати інформацію на основі самостійного завершення речень. Інструкція: Прочитайте речення, завершуючи їх таким чином, щоб вийшла зв'язна розповідь. Наприклад:

1. Logical thinking is an indispensable skill that promotes instruction in 2. Logical thinking connotes 3. However, it has nothing to do with fortune telling: it is based on sequencing 4. Many educators relate the ability to think logically with

Вправа 3. Тип: мовленнєва, продуктивна. Мета: навчити аналізувати прочитану інформацію педагогічного характеру. Інструкція: Прочитайте автентичний науковий текст і скажіть, які педагогічні ідеї,

висловлені в ньому: а) імпонують; б) не імпонують вам. Обґрунтуйте свою думку за допомогою наступних виразів: The author is certainly correct when he says that ..., I support the researcher's viewpoint in the part ..., It is only partly true that ..., We cannot accept this point in conjunction with ..., A reason for rejecting this idea is ...

Для досягнення *третьої* мети навчання виконуються такі вправи.

Вправа 4. Тип: лінгвомовленнєва, рецептивно-репродуктивна. Мета: навчити переказувати прочитану інформацію в послідовності її викладу. Інструкція: а) Прочитайте кожну частину автентичного тексту й дайте відповіді на питання; б) Перекажіть текст, використовуючи питання як план.

Вправа 5. Тип: мовленнєва, репродуктивно-продуктивна. Мета: навчити відтворювати прочитане з власними коментарями. Інструкція: Прочитайте той самий автентичний текст і перекажіть його з власними коментарями.

Вправа 6. Тип: мовленнєва, продуктивна. Мета: навчити аналізувати прочитану інформацію педагогічного характеру. Інструкція: а) Прочитайте той самий неадаптований текст і доведіть або спростуйте його актуальність; б) Викладіть практичне значення вміщеної в ньому інформації.

Для досягнення *четвертої* мети навчання виконуються такі вправи.

Вправа 7. Тип: мовленнєва, продуктивна. Мета: навчити письмово інтерпретувати наукові статті педагогічної тематики. Інструкція: а) Прочитайте уривки з автентичних наукових статей різних авторів; б) Знайдіть протиріччя в їх висловлюваннях і письмово викладіть свою думку щодо кожного з представлених поглядів.

Для досягнення *п'ятої* мети навчання виконуються такі вправи.

Вправа 8. Тип: мовленнєва, продуктивна. Мета: навчити викладати актуальність прочитаного наукового тексту (доповіді). Інструкція: Прочитайте уривок із доповіді Lee Williamson "Developing an Augmented Learning Environment" на он-лайн конференції VLEs: Pedagogy and Implementation, the theory and practice of learning platforms and virtual learning environments (16 – 19 October, 2006) і викладіть його актуальність.

Вправа 9. Тип: мовленнєва, продуктивна. Мета: навчити висловлювати переваги прочитаної наукової роботи. Інструкція: Прочитайте наукову статтю Н. Schnackenberg "Tablet technologies and education" і письмово викладіть переваги цієї роботи. Обґрунтуйте свою думку.

Вправа 10. Тип: інтегрована, продуктивна. Мета: сприяти вихованню патріотизму та активної громадської позиції до власної країни на основі тверджень таких зарубіжних учених, як J. Kahne та E. Middaugh. Інструкція: Напишіть методичні рекомендації щодо виховання активного ставлення до політичних подій, що відбуваються у власній країні, використовуючи педагогічні ідеї українських і зарубіжних дослідників. Наприклад:

“Educators can do a great deal to foster understandings of patriotism that support democratic values and practices. Teachers need to help students to build an explicit connection between their “love of country” and democratic ideals ... – informed analysis, critique, the importance of action, and the danger of blind loyalty to the state” (J. Kahne & E. Middaugh, 2006).

Висновки. Запропонована підсистема вправ є частиною системи вправ щодо навчання магістрантів англійського наукового писемного мовлення у процесі аналізу фахових досліджень з педагогіки [13] і характеризується такими особливостями:

1) структурним програмуванням процесу навчання (навчання розпочинається із здобуття знань нових мовних одиниць наукового мовлення; продовжується формуванням лінгвістичних умінь вживання нового й раніше вивченого мовного матеріалу в зразках наукового мовлення; і завершується розвитком рецептивних і

репродуктивних умінь читання, переказу й інтерпретації наукових текстів різних рівнів складності, а також розвитком продуктивних мовленнєвих умінь самостійно створювати письмові наукові тексти. При цьому кінцева мета навчання – навчити аналізувати зміст науково-педагогічного тексту);

2) послідовністю, доступністю та міцністю набутих знань і вмінь, оскільки в процесі навчання відбувається поступове ускладнення не тільки мовленнєвих умінь (кожне наступне вміння розвивається на основі становлення попереднього), а й навчального матеріалу (кожна наступна частина нового навчального матеріалу містить у собі найбільш суттєву інформацію з попередньої частини);

3) оволодінням англійським науковим мовленням на основі вивчення автентичного мовного матеріалу, відібраного з таких реальних англомовних наукових першоджерел, як статті на педагогічну тематику та доповіді зарубіжних учених на наукових конференціях із педагогіки;

4) наявністю різнотипних мовних вправ, спрямованих на засвоєння нової наукової лексики, і мовленнєвих завдань на розвиток умінь вживання цих одиниць у монологічному мовленні й письмі;

5) інтеграцією науково-педагогічних та іншомовних знань.

Вважаємо, що виконання запропонованих вправ сприятиме ефективному вдосконаленню вмінь іншомовного наукового писемного мовлення магістрантів та готуватиме їх до майбутньої професійної діяльності. Перспективою подальших досліджень вважаємо підготовку методичних рекомендацій щодо виконання розробленої підсистеми вправ.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Акмалдинова А. Н. Английский язык в научно-профессиональной деятельности специалиста / А. Н. Акмалдинова, О. А. Письменная. – К. : КМУГА, 1994. – 92 с.
2. Алексеева Л. Б. Методика формирования collocational компетенции у студентов неязыковых факультетов в процессе обучения английской научной речи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Л. Б. Алексеева. – СПб, 2011. – 25 с.
3. Аносова Н. Э. Технология формирования общенаучной иноязычной лексической компетенции студентов технического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / Н. Э. Аносова. – СПб, 2009. – 19 с.
4. Васильева Е. В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Е. В. Васильева. – К., 2005. – 20 с.
5. Гапон Ю. А. Система умовно-мовленнєвих вправ для навчання аспірантів читання науково-технічної літератури англійською мовою / Ю. А. Гапон // Іноземні мови. – 2002. – № 1. – С. 26–28.
6. Гез Н.И. Система упражнений и последовательность развития речевых умений и навыков / Н.И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1969. - №6. – С. 29-40.
6. Курило Л. В. Навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого наукового писемного мовлення : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Л. В. Курило. – К., 2014. – 22 с.
7. Малюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англомовних текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / О. С. Малюга. – К., 2007. – 26 с.
8. Рыбина Т. Н. Методика обучения научной речи на английском языке слушателей факультета повышения квалификации : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Т. Н. Рыбина. – СПб, 2005. – 24 с.
9. Синекон О. С. Методика інтерактивного навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки з використанням комп'ютерних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / О. С. Синекон. – К., 2011. – 25 с.

10. Шишигина О. С. Технология обучения иноязычной научной коммуникации магистрантов технического профиля : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / О.С. Шишигина. – СПб., 2014. – 218 с.
11. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації / Т. В. Яхонтова. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2009. – 420 с.
12. Maslova A. General features of activities' sequence for teaching English academic writing to masters / A. Maslova // Canadian Journal of Science, Education and Culture. – 2014. – Vol. III, No 2(6). – P. 275–281.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Аліна Маслова – кандидат педагогічних наук, асистент кафедри англійської мови Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: навчання англійського наукового мовлення, використання автентичних матеріалів під час навчання іншомовного мовлення, інтегроване навчання професійного спілкування засобами англійської мови.